

Thema Gehechtheid, t.b.v. SDCH 14 februari 2025.

Hechting lijkt synoniem met een vaste verbinding. Gehechtheid kunnen we zien als het eindproduct van hechting. Meestal wordt het woord hechting geassocieerd met een intermenselijk opgebouwde band. Het begrip komt vooral voor in de psychologie en pedagogiek, waar veel gesproken wordt over de essentiële binding tussen moeder en kind. Maar we kunnen hechting o.m. ook opbouwen met materie, dieren, vrijheid of spirituele zaken. Hechting kan als filosofisch thema worden beschouwd. In de filosofie raakt hechting aan diepgaande vragen over menselijke natuur, identiteit, relaties en het goede leven.

Rousseau benadrukte in zijn werk het belang van opvoeding en ontwikkeling en natuurlijke aanleg, wat raakt aan het idee dat hechting tussen opvoeder en kind cruciaal is voor de ontwikkeling van de menselijke ziel. Maar wat als dat niet op natuurlijke wijze gebeurt, ben je dan onthecht, ontheemd of vindt er geen ontwikkeling plaats?

Kan je je hechten aan plaatsvervangende ouders of is daar meer voor nodig? Moet je gehechtheid ontberen als je als wees opgroeit of hecht je je dan aan anderen of hecht je geheel niet?

Hechting lijkt een belangrijke rol te spelen in de vorming van persoonlijke identiteit. Filosofische vragen over "Wie ben ik?" en "Wat maakt mij tot mezelf?" hangen samen met de ervaringen die we opdoen in onze relaties met anderen. De filosoof Martin Buber sprak in zijn boek 'Ich und Du' over de unieke relatie tussen "ik" en "jij". De manier waarop wij onszelf zien, wordt mede gevormd door onze relaties met anderen, wat aansluit bij het idee van hechting. In hoeverre is ons zelfbeeld dan afhankelijk van de ander? Staat onze identiteit los van onze relaties met anderen, of zijn we juist fundamenteel relationele wezens? En wat als je nauwelijks relaties met anderen hebt, ben je dan een gelukkige autonome einzelgänger, die zich niet wil of kan hechten?

Hoe zit het dan met gehechtheid aan materie, die niet gebaseerd is op interpersoonlijke hechting, zoals onze bezittingen, een knuffelbeer, auto, erfstukken of onzichtbare zaken zoals onze geboorteplek, woonplaats, komaf, culturele gewoonten? Wat is daar de fundamentele basis van? Is dat soort hechtingen dan misschien een langdurige niet emotionele opgebouwde gewoonte die een plek krijgt in het filosofische thema van het "goede leven"?

Of kunnen we toch ook onthechten van onze woonplaats, huis, werk(gever), of familie?

Ontstaan vormen van hechting juist doordat we aan het begin van ons leven de noodzakelijkheid van hechting hebben ervaren en dat projecteren op alles wat mogelijk is omdat we niet zonder kunnen?

Kunnen dieren zich ook hechten aan materie, zoals de resusaapjes uit het zielig en fascinerend experiment dat Harry Harlow uitvoerde in 1958. Hij gaf de aapjes de keuze tussen een 'moeder' van ijzerdraad met een flesje melk, en een pluchen 'moeder'. De aapjes gaven in alle gevallen de voorkeur aan de pluchen moeder boven die van ijzer, ook al betekende dat *geen* eten.

De conclusie van zijn onderzoek was dat liefde en affectie het belangrijkste zijn voor de psychische ontwikkeling. Is hechting dan gebaseerd op liefde en warmte?

Hechten we straks ook aan de AI gedreven pluchen robothond en robot-gezelschapsdame?

Kortom is hechting een basale oer-behoefte?